

SPELEOLOŠKI SKUPOVI

ALCADI 2002. u Italiji

ALCADI 2002, 6. međunarodni simpozij o povijesti speleologije u Alpama, Karpatima i Dinaridima, održan je od 27. travnja do 1. svibnja 2002. u Italiji. Domaćin je bio grad Gorizia, odnosno Centro Recherche Carsico »S. Seppenhofer«, a organizator Talijanski speleološki savez (Societa Speleologica Italiana), i UIS (Međunarodna speleološka unija). Na simpoziju sam namjeravao sudjelovati i ja, pa sam na vrijeme poslao referat pod naslovom »Speleološka djelatnost Riječkog planinarskog kluba od 1885-1925«. Klub je najprije imao naziv CAF (Club Alpino Fiumano, a onda CAI - SF (Club Alpino Italiano - Sezione Fiumano). Nažalost, na simpozij nisam mogao otputovati. Nadam se da će rad biti objavljen u Zborniku radova.

Vlado Božić

Soubterrain 2k2

Peti međunarodni skup o umjetnom podzemlju, održan je od 8. do 12. kolovoza 2002. u Liverpoolu, Engleska, u organizaciji udruge »Friends of Williamson's Tunnels«. Prema dogovoru na sličnom skupu održanom u Starigrad-Paklenici 2000, preuzeo sam obvezu da izradim prijedlog topografskih znakova za crtanje umjetnog podzemlja. Tijekom 2001. izradio sam prijedlog i poslao ga svima koji su pokazali zanimanje za suradnju i do srpnja 2002. dobio mnogo primjedbi i prijedloga iz Hrvatske, BiH, Slovenije, Nizozemske, Belgije, Njemačke, Francuske i Italije. Za ovaj skup obradio sam i objedinio sve primjedbe te ih sa svojim osnovnim prijedlogom poslao organizatoru na vrijeme. Zbog obiteljskih razloga, nažalost, na skup nisam mogao otputovati pa sam zamolio kolege da referat pročitaju i prodiskutiraju.

Kako me je o tijeku skupa izvijestio Jan Paul van der Pas, referat je pročitao na kraju skupa, ali nije bilo veće diskusije jer nije bilo prisutnog autora (mene). Budući da je najavljeno da se neće tiskati zbornik radova ovog skupa, a u međuvremenu sam primio još nekoliko primjedbi, predloženo mi je da se o toj temi (uvođenju standardnih topografskih

znakova za umjetno podzemlje) raspravi na nekom drugom sličnom međunarodnom skupu.

Na skupu je sudjelovalo 26 sudionika iz Engleske, Belgije, Nizozemske, Švicarske i Ukrajine i uživalo u posjetima zanimljivom umjetnom engleskom podzemlju.

Vlado Božić

Skup speleologa Hrvatske »Ozalj 2002«

Skup je održan u Starom gradu Ozlju, a prisustvovalo je oko 130 speleologa iz cijele Hrvatske. Program se sastajao od predavanja, projekcija filмова i špiljarskog druženja. Predavanja su bila za-

Karbidne lampe iz speleološkog muzeja SOŽ izložene u Ozlju 2002. foto: Vlado Božić

nimljiva i poučna, tako da možemo biti ponosni na rezultate istraživanja hrvatskih špiljara. U grupi filmova uvjerljivo najgledaniji i najdojmljiviji je bio »Skup Ozalj 2001« (Ž. Janjanin i I. Jelinčić - SOD), nakon kojeg su svi prisutni dobili poticaj za daljnje špiljarsko druženje, što je ujedno bila i zadnja točka programa. SOŽ se prezentirao izložbom starih karbidnih svjetiljki, panoima s rezultatima istraživanja iz NP Paklenica, nacrtom jame Michelangelo (-246 m) istražene na ovogodišnjem logoru, te jednim izložkom pod imenom »ženska speleo spravica«. Od članova SOŽ-a predavanja su imali V. Božić (»Istraživanja sa speleolozima Brača« i »Slike s dosadašnjih speleoloških skupova«), M. Kuhta (»Reseau Jean Bernard« i »Speleološka istraživanja u NP Paklenica«) i B. Jalžić (»Kukuruzovićeve špilja kod Vaganca«), koja su bila vrlo dobro prihvaćena. Predlažem da ovakve skupove imamo više puta godišnje, npr. bar još jednom prije logora, jer bi to bi poboljšalo suradnju među društvima.

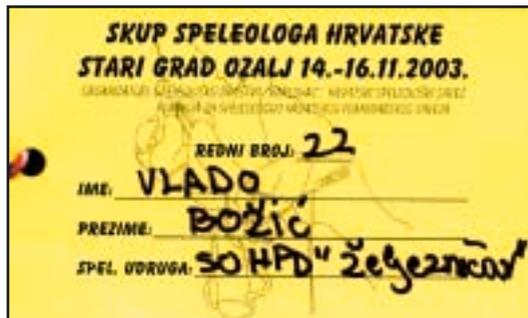
Martina Borovec

Skup hrvatskih speleologa »Ozalj 2003«

U starom gradu Ozlju održano je pod gornjim nazivom od 14. do 6. studenog 2003. već peto tradicionalno godišnje okupljanje hrvatskih speleologa, i ne samo hrvatskih. Domaćin skupa bilo je Speleološko društvo »Karlovac« a organizatori KS HPS i Hrvatski speleološki savez. Okupilo se tu 190 sudionika iz 23 hrvatske speleološke udruge i tri iz inozemstva (BiH i Italije).

U petak navečer sudionici su se okupljali i postavljali izložbu fotografija, jer se gotovo svaka udruga htjela predstaviti lijepim fotografijama. U subotu su tijekom cijelog dana slijedila izlaganja o godišnjem radu, sve uz projekciju dijapozitiva i filmova. Navečer se, nakon upoznavanja s glavnim odredbama novog zakona o zaštiti prirode (izglasanog 15. listopada 2003.), razvila duga rasprava, jer Zakon, kako je napisan, jako otežava dalji speleološki rad. Sa Skupa je upućen prigovor na Zakon i poziv na dogovor radi njegove izmjene ili dopune. Druženje uz glazbu i ples produžilo se duboko u noć. Sutradan, u nedjelju, nastavljeno je druženje, posjet špilji Vrlovki i odlazak kućama.

Zadovoljstvo je bilo vidjeti i čuti lijepe rezultate istraživanja obavljenih tijekom godine. Osim kraćih speleoloških istraživanja obavljenih krajem tjedna, organizirano je nekoliko većih istraživanja pod nazivom logor i ekspedicija, i to na Braču, Biokovu, Velebitu (nekoliko), Kordunu, Risnjaku, ali i u ino-

zemstvu: u BiH, Albaniji i Rusiji (Sibiru), a bilo je i posjeta već istraženim speleološkim objektima u Francuskoj i Luksemburgu.

Želja je svih sudionika da se ovakvo druženje nastavi pa je bilo i prijedloga da se uskoro organizira i prvi hrvatski speleološki kongres.

Vlado Božić

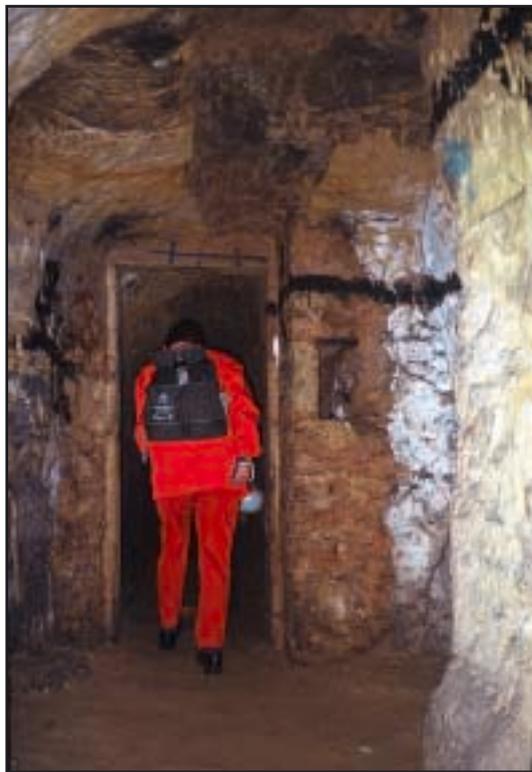
Međunarodni speleološki skup u Italiji

Ovogodišnji skup je održan u malom mjestu Naversi della Battaglia, pod imenom »Montello 2002«. u dobro poznatom trajanju od 1. do 4. studenog. Zbog blizine Trevisa došao je priličan broj Hrvata; nabrojano je oko 70 ljudi iz 9 društava. Ove godine prezentirali smo hrvatsku speleologiju na sve moguće načine; naša društva su imala projekcije, štandove sa časopisima, »klopom i cugom« (ne baš autohtonom, ali zato svjetski prihvaćenom) i jednu malu izložbu starih karbidnih svjetiljki. Kao što tradicija nalaže, svi smo bili u našem dragom Speleobaru, osim onih koji su slučajno izašli, ali i ti su se brzo vratili na pravi put. U jutarnjim satima smo znali zalutati u šator s opremom, onako sneni neki su potrošili i do nekoliko stotina eura na opremu kako bi se razbudili. Uz večernje čašice smo skužili da je velik dio ekipe na putu prema Montellu bio i u Trevisu, gdje su se okretali na ine načine natrag za Battagliju, a bilo je i onih koji su otišli za Trevisio. Sve je kao i obično prošlo u najboljem redu, sklopljena su nova poznanstva, upoznali su se novi ljudi... Moram naglasiti da smo i ove godine ostavili trag u obliku pivskih limenki uz malu pomoć superljepila, koje većina nije primijetila do samog kraja, nego se čudom čudila kako sve to stoji. To možemo samo mi - Hrvati!

Martina Borovec

Međunarodni »Frontius simpozij 2003«

Pod ovim naslovom održan je u gradiću Walferdangeu u Luksemburgu od 2. do 5. listopada o.g. međunarodni simpozij o istraživanju napuštenih podzemnih tunela za snabdijevanje vodom, građanih prije nekoliko stoljeća i nekoliko tisućljeća tehnikom qanata. Naziv Frontinus uzet je u čast Sextusa Juliusa Frontinusa (40-103.), slavnog antičkog graditelja podzemnih vodovoda koji je u svom djelu »De aquis urbis Romae« dao popis rimskih vodovoda s detaljnim opisom njihove gradnje. Riječ qanat je iranskog porijekla a označuje zahvat vode u unutrašnjosti brda koja se tunelom s više okomitih rovova (odzračnika), iz podzemlja kanalićem u tunelu dovodi do površine. Najprije je u brdu iskopan bunar, a onda je u razini vode kopan kanal do podnožja brda, prilazeći do vodenog toka kroz iskopane okomite odzračnike. Najstariji takvi vodovodi pojavili su se u staroj Perziji (danas u Iranu i Izraelu) još prije oko 2700 godina, tj. početkom željeznog doba kada je stvoren prvi prikladan alat za kopanje kame-
na (dlijeto i čekić).

Odvojak podzemnog hodnika ispod tvrđave
Grünewald foto: Vlado Božić

Takav način gradnje podzemnih vodovoda u Hrvatskoj je primijenjen kod gradnje poznatog Dioklecijanovog vodovoda (od izvora rijeke Jadro do Dioklecijanove palače u Splitu). Taj je vodovod prošao kroz 4 tunela (najduži je dug 1268 m, s 23 odzračnika) i preko nekoliko mostova (najljepši je onaj pred samim Splitom poznat kao splitski akvedukt), a sagrađen je 303. godine. Manje je poznat podzemni vodovod u Novalji na Pagu, dug 1160 m, građen u I. stoljeću.

Simpoziju je prisustvovalo 75 sudionika iz Luksemburga, Njemačke, Austrije, Francuske, Belgije, Nizozemske, Španjolske, Portugala, Velike Britanije, Hrvatske, Maroka, SAD-a i Meksika. Referatima su prikazana današnja istraživanja i proučavanja podzemnih vodovoda diljem svijeta, u mnogim državama Europe, u Africi (Maroku, Libiji, Egiptu), Aziji (Siriji, Iraku, Omanu, Turskoj, Turkmenistanu i Americi (SAD-u i Meksiku). Meni je igrom slučaja pripala čast da održim prvo predavanje na simpoziju (kao zamjena predavaču iz Irana koji nažalost nije došao jer nije mogao dobiti vizu), i to o Talijanovoj buži - podzemnom vodovodu na otoku Pagu.

Predavanja su održana u Kulturnom centru u Walferdangeu, čiji je gradonačelnik navečer upriličio prijam. Nakon predavanja organiziran je posjet Raschpétzer qanatu i podzemnim prostorijama (rovovima) tvrđave Grünewald u gradu Luksemburgu (ulaz je zaštićen ekološkim vratima - vodoravnim rešetkama - da se omogući nesmetan prolaz brojnim šišmišima). Tu je u novouređenim prostorijama muzeja tvrđave bila organizirana završna večera. Većina je sudionika simpozija iskoristila priliku i po završetku simpozija sama u Luksemburgu razgledavala kazamate - podzemne prostorije tvrđave Bock. Treba podsjetiti da je od 1443. u Luksemburgu sagrađeno 24 tvrđava, od kojih svaka ima mnoštvo iskopanih podzemnih prostorija korištenih za vojne potrebe, čija ukupna dužina iznosi oko 23 km! Šećući gradom uz potok Petrusse i rječicu Alzette moguće je vidjeti mnoštvo zatvorenih ulaza u podzemlje Luksemburga.

Ovaj znanstveni simpozij organiziran je u Luksemburgu na prijedlog tamošnjih speleologa, koji su nedaleko od gradića Walferdangea 1986. otkrili jedan antički vodovod, pa su svijetu htjeli pokazati kako su ga pronašli, istraživali, proučavali, zaštitili i uredili za turističko posjećivanje. Lijep primjer kako treba raditi! Stručni organizator simpozija bilo »Frontinus društvo« iz Bona u Njemačkoj na čelu s dr. Klausom Greweom, koje je također sudjelovalo u istraživanju u Walferdangeu. Koliku su važnost Luksemburžani posvetili ovom simpoziju govori i činjenica da je pokrovitelj simpozija bila ministrica kulture, prosvjete i istraživanja Luksemburga gđa. Erna

Poklopac na odušniku s prozorom za gledanje kanalića s vodom

foto: Vlado Božić

kanalićem kojim je tekla čista voda. Istraživanje su nastavili speleolozi prodirući dalje kanalom, djelomično urušenim. Prodirući tunelom otkriveno je više okomitih rovova, ali zatrpanih i povezanih s onim udubljenjima na površini.

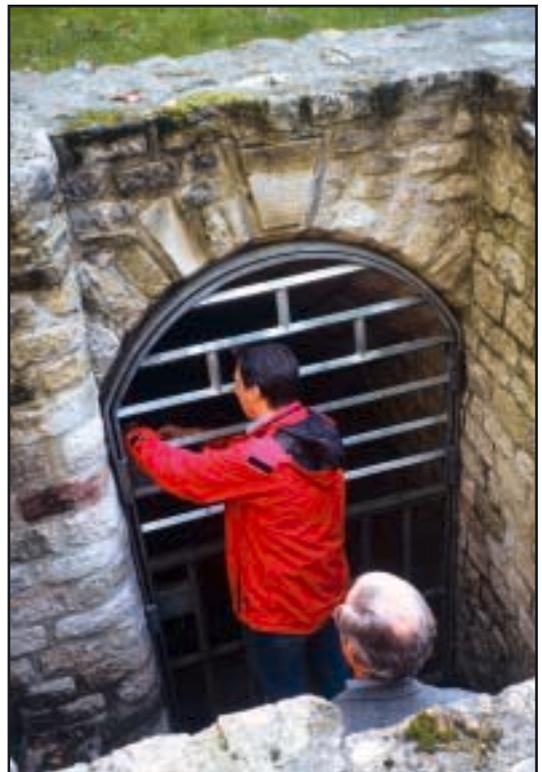
Bilo je jasno da je otkriveno nešto izuzetno, pa su u idućim godinama poduzeta velika istraživanja u koja su bile uključene značajne institucije, kao npr. ministarstvo kulture, financija, zaštite (restauratori), znanosti (sveučilišta) te mnogo dobrovoljaca (pomoćnih radnika). Ustanovljeno je da se radi o rimskom vodovodu koji je vodu zahvaćao u brdu i podzemnim kanalom dugim oko 600 m

Hennicot-Schoepges, da su na otvorenju sudjelovali gradonačelnik Walferdangea i ministrica kulture, a na završnoj večeri gradonačelnik grada Luksemburga sa svojim pomoćnicima, među kojima i pomoćnik za vodoprivredu.

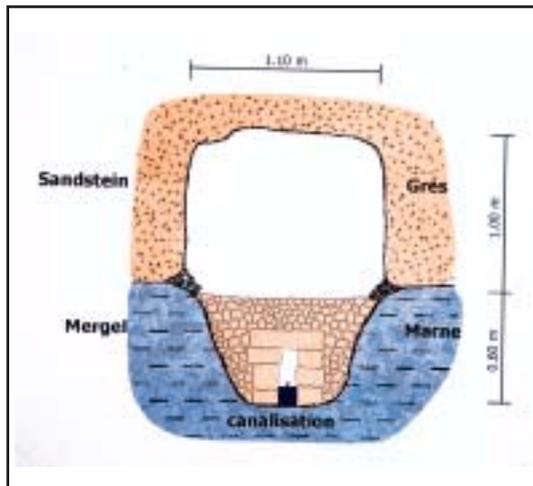
Treba napomenuti da su gotovo uvijek prva istraživanja tih podzemnih prostora obavljali speleolozi koji su radi daljih proučavanja surađivali sa stručnjacima raznih struka (geolozima, geodetima, arheolozima, povjesničarima). Kako su pokazala istraživanja, većina je starih tunela poprimila sada mnoga obilježja prirodnih podzemnih prostora. Neki od otkrivenih tunela u inače bezvodnim predjelima (pustinjama) danas se obnavljaju za istu namjenu, tj. snabdijevanje vodom, dok se u drugim dijelovima svijeta, naročito u Europi, zaštićuju kao spomenici kulture i uređuju za turističke posjete.

RASCHPËTZER QANAT

Na predavanju u Walferdangeu četvero je autora opisalo istraživanja i probleme s kojima su se susretali prilikom uređenja ovog starog vodovoda, a na samom terenu objašnjenja je davao speleolog, prof. Guy Waringo. Još 1914. otkriveno je u šumi na brdu Petschendu iznad rječice Alzette nedaleko od Walferdangea više malih udubljenja u nizu. Prvim otkopavanjem jednog od njih (do dubine od 17 m) otkriveno je da se radi o okruglom okomitom rovu iskopanom u pješčenjaku, ali zatrpanom. Iskapanja su nastavljena tijekom 1967, da bi se tek 1986. došlo do dubine od 36 m, a tu je kopače čekalo veliko iznenađenje - lijepo građen vodoravni tunel s

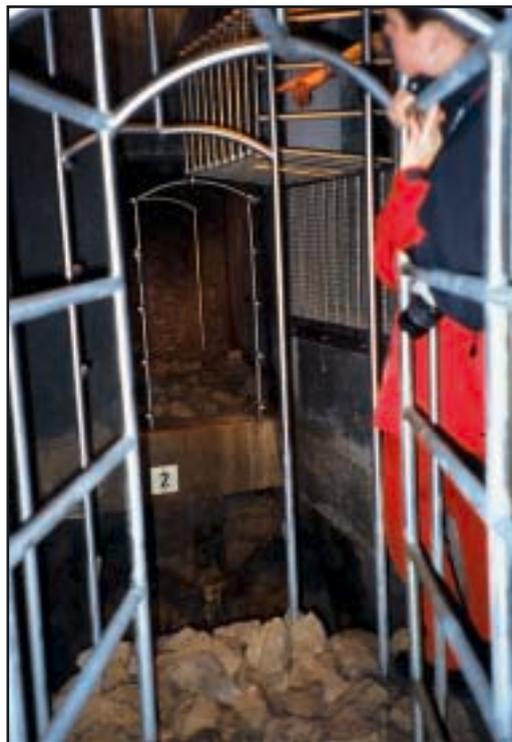

Jedan od ulaza u kazamate tvrđave Grünwald zaštićen vratima koja olakšavaju prolaz šišmišima
foto: Vlado Božić

Presjek kroz uređeni kanal

dovodio vodu do podnožja brda u jedno od rimskih naselja veličine 100 x 50 m (vila rustica). Do danas je prođeno (očišćeno) oko 300 m tunela, dok je drugi dio, onaj bliže površini, jako oštećen zarušavanjem i neće se do daljnjeg dirati. Ovaj prijeđeni dio tunela na pojedinim je mjestima građevinski osiguran željeznim gredama i betonom, naročito ispod okomitih rovova postavljeni su poklopci, na nekima je postavljen prozor (s brisačem stakla!) kako bi posjetitelji, kad upale svjetlo u rovu, mogli vidjeti dno tunela i vodu kako njim teče. Jedan dio tunela je posebno zanimljiv jer je građen kao preljev za višak vode. Za većeg vodo-

Razvodnik vode ispod odušnika P-4

foto: Vlado Božić

staja dio vode se usmjeravao prirodnim kanalićem do obližnjeg (povremenog) izvora na obronku brda.

Do mjesta gdje je došlo do većeg zarušavanja i gdje se sva voda iz tog vodovoda gubi u podzemlju, iskopan je sada tunel, a mjesto poniranja vode ograđeno je i osvijetljeno tako da posjetitelji mogu vidjeti barem dio toga veličanstvenog djela rimskog graditeljstva. Cijelo područje je zaštićeno kao spomenik kulture, uređeno je parkiralište, sagrađeni su putovi kroz šumu do svih otvora tunela, organizirana je služba čuvanja i vođenja posjetitelja, izrađeni su prospekti i tiskana je knjiga o dosadašnjim rezultatima rada na ovom objektu. Od 1994. Raschpätzer qanat je pod zaštitom UNESCO-a.

Glavni hodnik Kazamata Bock

foto: Vlado Božić

Vlado Božić

Uređenje Veternice

Tijekom 2001. JU Park prirode Medvednica dala je izraditi projekt uređenja špilje i po njemu ponovno urediti špilju. Početkom 2000. sagrađene su nove stube (drvene) s rukohvatom u ulaznom dijelu i obnovljena je cijela električna rasvjeta (novi kabeli, svjetiljke i razvodni ormar). Nažalost, nisu uzete u obzir preporuke speleologa koji su do tada uređivali i održavali špilju. Naime, speleolozi su predlagali stube od kamena, a što se tiče

rasvjete nisu poštovana pravila koja su zastupali speleolozi, npr. da kabeli budu smeđe a ne crne boje i da budu što više sakriveni (ukopani), te da rasvjetna tijela budu postavljena tako da svjetlo ne udara u oči posjetitelja.

JU PP Medvednica je oformila svoju Službu vodiča od školovanih speleologa, članova zagrebačkih speleoloških udruga. Za tu prigodu JU je tiskala i knjižicu o Veternici koja nosi naslov »Špilja Veternica - geomorfološki spomenik prirode«, a autori su djelatnici JU: Nives Farkaš-Topolnik (ravnateljica), Neven Trenc i Snježana Marić-Limari (stručni voditelji).

Najavljeno svečano otvorenje za 1. svibnja 2002. nije održano, jer nisu bili dovršeni svi radovi u špilji, pa je to obavljeno u ponedjeljak (!) 20. svibnja 2002, u prisustvu relativno malog broja uzvanika. Tom prigodom je dr. Tihomir Marjanac, naš nekada aktivni speleolog, opazio da se u nanosu zemlje i pijeska, uz prošireni nogostup, nalazi čovječja lubanja, koja je odmah pobudila maštu da se možda radi o pretpovijesnom nalazu. Da ne bi bilo nagađanja dogovoreno je da se nalazište zaštititi i pričekati stručnjake da to istraže. O tome je bilo više članaka u našim novinama. Taj nalaz još uvijek čeka da ga se istraži, a »zaštićen« je tako da je preko njega stavljena plastična folija koja, usput rečeno, sama sklizne s toga »važnog« nalaza.

Tijekom ljeta 2002. i 2003. posjetitelji su špilju mogli razgledati, ali već od jeseni pa do proljeća to više nisu mogli, jer je špilja opet bila zatvorena, kako posjetitelji ne bi uznemirivali malu koloniju šišmiša koja u turističkom djelu špilje provodi zimski san.

Vlado Božić

Ulazno stubište u Veternica

foto: Vlado Božić

Sajam minerala i fosila »MineralExpo«

U protekle dvije godine (2002. i 2003.) održan je 4. i 5. Međunarodni sajam minerala i fosila »MineralExpo«. U predzadnjem tjednu mjeseca svibnja u prostorijama Gradske kavane u Zagrebu posjetitelji su razgledavali i kupovali neobrađene minerale i fosile, ukrasne i uporabne predmete od poludragog kamenja, nakit i stručnu literaturu domaćih i inozemnih izdavača. Na dva kata izložbenog prostora među domaćim i stranim izlagačima našlo se ponešto za svačiji ukus. Održavala su se predavanja i tematske izložbe. Speleološki odsjek »Željezničar« je na svome štandu prodavao primjerke »Speleologa« i druga izdanja, »vrbovao« posjetitelje, informirao ih o radu Odsjeka i odgovarao na razna čudna pitanja o speleologiji. Godine 2002. je Vlado Božić - Boltek održao predavanje o speleološkim objektima i postavljeni su panoji o povijesti Odsjeka, a 2003. je postavljena i izložbena vitrina starih karbidnih svjetiljaka iz fundusa SOŽ-a.

Prihod od prodanih ulaznica doniran je u humanitarne svrhe (Specijalna bolnica Goljak i Kuća za mlade - SOS dječje selo Hrvatska). Repriza ove godine!

Kazimir Miculinić

Snimanje dokumentarnog filma o hrvatskim turističkim špiljama

Nakon što je 1999. izašla knjiga »Speleološki turizam u Hrvatskoj - Vodič po uređenim i pristupačnim špiljama i jamama« autora Vlade Božića, namio sam da se po toj knjizi snimi i film. Da bih uopće započeo snimanje potrebno je bilo u što kraćem vremenu prikupiti svu dokumentaciju i napisati kratak scenarij.

Početak 2002. godine počeo sam snimanje na terenu, a trebalo je obići 17 speleoloških objekata. Po planu snimanja bio je za jednu špilju predviđen jedan dan, pa da bi se izbjegao zamor snimateljske ekipe, snimanje je podijeljeno u četiri odvojena termina rada na terenu. Obilazeći i snimajući nailazio sam na niz problema većinom tehničkog karaktera, a najčešće su bili vezani uz rasvjetu. Do trajala električna instalacija, loše raspoređeno svjet-

lo i kvarovi na agregatu za struju, oduzeli su nam pri snimanju podosta vremena pa smo često bili primorani naše dodatno svjetlo napajati iz vlastitog agregata.

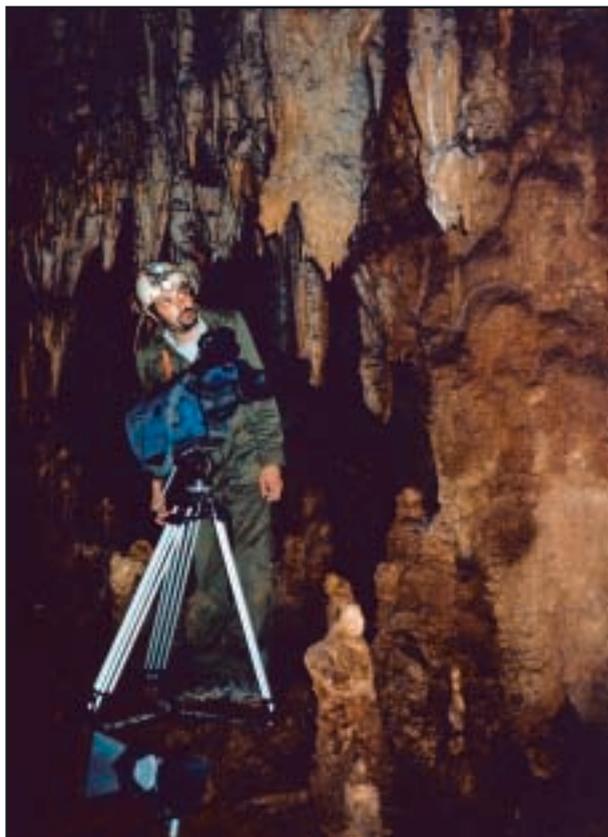
No, nije sve tako crno, a pogotovo ne ljudskom oku koje je sklonije prilagodbama u odnosu na našu Beta kameru. Ono što me je začudilo, bolje reći zaprepastilo, jest to da neke špilje zapravo ne rade, tj. u njih se ne smiju voditi posjetitelji jer su pojedinci u mjerodavnim institucijama, vjerojatno željni što veće osobne koristi, dosadašnjim vodičima zabranili vođenje posjetitelja u njih ili isključili struju. Zar nije prava šteta da takva ljepota ostane skrivena od očiju znatiželjnih turista i kako bi tek neke druge zemlje, siromašnije od naše po tim ljepotama, znale iskoristiti ono što je priroda sama stvorila?

Od dobro uređenih i otvorenih izdvojio bih jamu Baredine kod Poreča i Cerovačke špilje kod Gračaca te ih istaknuo kao primjer dobre organizacije vođenja turista. Naravno, bilo bi nezahvalno od mene da se ne osvrnem i na vodiče po svim špiljama koje smo obišli i zahvalim im na pomoći, razumijevanju i strpljenju za ostvarenje naših umjetničkih ambicija. Redajući jednu po jednu, tijekom sedam mjeseci snimali smo špilje uz naše priobalje i po otocima, što je, po meni, bio najuspješniji dio snimanja. Posebno bih spomenuo Modru špilju na otoku Biševu. Zaroniti u njeno plavetnilo pravi je doživljaj za svakog ronioca, a sliku prenijeti na ekran izazov svakom podvodnom snimatelju. Predvidjeli smo dva urona, dnevni i noćni. Noćni uron u Modru špilju trebali smo obaviti s podvodnim bakljama, međutim, jesu li baklje bile neispravne ili stare, ali nijedna nije upalila.

Završivši snimanje svih 17 speleoloških objekata imali smo oko 800 minuta tzv. sirovog materijala. Tada me dočekao onaj teži dio posla, u montaži, gdje je sve to trebalo svesti u okvir od 3 x 30 minuta gotove emisije. Da bi jedna takva emisija imala sve što je potrebno, pobrinuli su se i to izuzetno dobro obavili Domagoj Matizović kao autor teksta i skladatelj glazbe Rudolf Brajković. U snimateljskoj bili su još Domagoj Vranar kao osvjetljivač, a autori, scenaristi i snimatelji Alan Šimunović i Branimir Kosovac.

Moja želje kao autora tog dokumentarnog filma bila je da slikom prenesem glas o našim krškim ljepoticama i zainteresiram širu gledateljsku javnost. Film je emitiran na Hrvatskoj radio-televiziji tijekom 2003. godine.

Alan Šimunović

Alan Šimunović s kamerom u špilji Modrić kod Rovanijske foto: Domagoj Vranar

Izložba fotografija HPD »Željezničar«

Budući da su UN 2002. g. proglasile međunarodnom godinom planina, članovi HPD »Željezničar« odlučili su dati svoj doprinos promicanju ljepota planinske prirode kojima naša zemlja obiluje.

Tako je u prostorijama Fotokluba Zagreb u Ilici 29, od 3. do 17. rujna 2002. bila postavljena izložba umjetničkih fotografija planina. Potaknuo ju je Zvonimir Petranović, član HPDŽ i Fotokluba Zagreb, a autori su dvanaestero planinara našega Društva koje je izložbu i financiralo. Kako smo saznali, i među osnivačima Fotokluba prije 110. g. bilo je dosta planinara, pa ne čudi ni velik interes za izložbu, tim prije što fotografije pokazane na izložbi imaju pravu umjetničku vrijednost. Tako treba istaknuti izloženi ciklus Eugenije Špralje »Poezija u kamenu« nadahnut ljepotama tzv. Galerije noževa na Velebitu, koji je dobio nagradu za umjetničku fotografiju.

Među izloščima bilo je i krasnih špiljskih prizora koje je ovjekovječio naš neumorni speleofotograf Vlado Božić.

Što još dodati, osim da s nestrpljenjem čekamo prezentaciju novih planinarskih uradaka.

Vlasta Dečak Barišić

Nove speleološke udruge

Tijekom 2002. god. osnovano je u Hrvatskoj čak pet novih speleoloških udruga. U Poreču se dio članstva SD »Hana« izdvojio i 11. svibnja 2002. osnovao Speleološku udruhu (SU) »Spelunca« u Opatici (adresa: Nenad Kuzmanović, Zagrad 85, 51414 Ičići ili Ivan Glavaš, Ika, Lovran, mob. 091-541-6218 i e-mail: ivglavas@inet.hr), a u Karlovcu je 5. srpnja 2002. dio članova SD »Karlovac« osnovao novo SD »Ursus spelaeus« (adresa: Hrvoje Cvitanović, Kurelčeva 3, 47000 Karlovac, tel. 047-816-905). Prva speleološka udruha u Lici osnovana je 31. kolovoza u Gospiću pod nazivom SD »Lika« (adresa: Mladen Šaban, L. Vukelića 37, 53000 Gospić, tel. 091-5183-519). Tijekom 2002. članovi DISKF-a razdvojili su se u dvije udruge. Dio članstva osnovao je 16. listopada 2002. novu udruhu pod nazivom »DISKF-Zagreb« (Adresa: Nova Ves 66, 10 000 Zagreb). Drugi dio članstva osnovao je 26. listopada 2002. udruhu »D-DISKF« (Dinaridi - Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena - adresa Tihomir Kovačević, F. Alfirevića 13, tel. 215-892, posao:

277-548, mob. 098-283-657). Najnovija speleološka udruha je Speleološki klub (SK) »Ozren Lukić« osnovan 16. prosinca 2002. na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu (adresa: RGN fakultet, Pierotijeva 6, 10000 Zagreb i Neven Šuica, e-mail: suja@net.hr).

Koncem 2002. bile su u Hrvatskoj 42 speleološke udruge, od toga 14 speleoloških odsjeka (SO) u planinarskim društvima, čiji rad koordinira Dalmatinska speleološka koordinacija (DSK) i Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza (KS HPS), te 27 speleoloških društava (SD), klubova (SK), udruga (SU) i speleo-alpinističkih društava (SAD), od kojih je desetak udruženo u Hrvatski speleološki savez (HSS), dok ostali djeluju samostalno.

Vlado Božić

Program KEC i speleolozi

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, tvrka Agriconsalting S.p.A. i Institut za međunarodne odnose (IMO) organizirali su 21. studenog 2003., u prostorijama IMO-a predstavljanje programa KEC (KEC je engleska kratica za - Karst Ecosystem Conservation - Zaštita kraških ekosustava) članovima hrvatskih speleoloških udruga sa ciljem da se i oni uključe u Program. Okupilo se petnaestak ljudi, predstavnici pojedinih speleoloških udruga, KS HPS i Hrvatskog speleološkog saveza te predstavnici Parkova prirode i Nacionalnih parkova.

Objašnjeno je da se Program odnosi samo na područje Like i Gorskog kotara tj. na PP »Velebit«, NP »Paklenica«, NP »Sjeverni Velebit«, NP »Risnjak« i NP »Plitvička jezera«, ali i na ugrožena područja koja još nisu zaštićena zakonom a to je okolica Ogulina i izvora Kupe. Speleolozi su pozvani zato jer se dio Programa odnosi i na speleološke objekte radi zaštite podzemne biološke raznolikosti. Zadaća speleoloških udruga bila bi davanje podataka o speleološkim objektima kojima bi se stvorio katastar speleoloških objekata tih područja. Od ukupne sume 5 milijuna \$ za cijeli Projekt osnivanja speleološkog katastra predviđeno je samo 50 000 kuna - sramotno malo. Budući da je cilj sastanka bio samo upoznavanje s Programom dogovoreno je da speleološke udruge razmisle hoće li i pod kojim uvjetima dati podatke iz svoje arhive. Rasprava će se nastaviti, jer provođenje Programa djelomično je vezano i uz primjenu novog Zakona o zaštiti prirode.

Vlado Božić